

Stanisłajde znano tylko w rękopiśmie: odpisy jej zachowywano po rodzinach w księgach domowych. Molski nieśmiały czy nie chciał ogłosić jej drukiem: dopiero w lat 35 po jej złożeniu królowi Stanisławowi Augustowi, a w 9 po śmierci autora, po raz pierwszy wydano w Warszawie.

K. Wł. Wojcicki.

Przepisy postępowania sądowego w sprawach karnych. Wykład zasad procedury karnej. Dodatki historyczne. Prawo obowiązujące. Ordynacya kryminalna pruska i późniejsze prawodawstwo, przygotował Konstanty Małkowski Rz. R. St. Warszawa w Drukarni Gazety Polskiej 1865.

Dwa dzieła wyszły w tych czasach, które jako podręczniki dla prawników stanowią wielką dogodność w praktyce sądowej. Pierwszém dziełem jest Prawo cywilne, które w r. 1863 wydał Stanisław Zawadzki rejent, drugiem *Przepisy postępowania karnego* zebrane i wydane przez Rzeczywistego Radcę Stanu Małkowskiego Dyrektora wydziału kryminalnego w Kommissyi Rządowej Sprawiedliwości. Rejent Zawadzki po dotychczasowych tłumaczeniach kodexu cywilnego francuzkiego, wygotował nowy własny przekład, starannie dopełniony. Pracę swoją poddał pod ocenienie Redakcyi Biblioteki Warszawskiej, gdzie rady najznakomitszych naszych prawników bardzo wpłynęły i do ustalenia techniki prawnej i do wyłuszczenia wyraźnego i jasnego myśli każdego przepisu. Do takiego przekładu rejent Zawadzki dodał wszystkie prawa cywilne kraj nasz obowiązujące, z dołączeniem pojedynczych przepisów, postanowień w właściwych miejscach, i tym sposobem utworzył trzy tomy porządkny zbiór praw, który dziś jest w ręku każdego prawnika i stał się niezbędną potrzebą w praktyce sądowej.

Równie pożyteczną i szanowną pracę rozpoczął Rz. R. St. Małkowski. Ordynacya kryminalna pruska, to jest postępowanie karne pruskie dotąd u nas obowiązujące, w tłumaczeniu Ignacego Stawiarskiego, pomimo dwóch edycyi w zupełności jest wyczerpnięta. Tłumaczenie Stawiarskiego dorywcze, z bolesną dla języka krzywdą dokonane, z opuszczeniem ważnych nawet przepisów nie mogło zapewnić pożądanę pomocy dla praktyki sądowej a jednak przeszło pół wieku stanowiło jedyną książkę podręczną dla sądów naszych. Dziwne to zjawisko daje się łatwo wyjaśnić naturalnym biegiem wypadków, kiedy od nowego przekładu odwracała prawników ta ciągle utrzymywana pewność, że po kodexie karzym z r. 1818, władza prawodawcza obdarzy kraj nowym kodexem postępowania karnego z zastosowaniem do potrzeb miejscowych i z przyjęciem zasad jakie postęp i cywilizacya zdobyła.

Bzeczywisty Radea Stanu Małkowski jako dyrektor wydziału kryminalnego, przekonał się najlepiej, ile pożytku przyniesie nowy odpowiedni przekład ordynacyi kryminalnej pruskiej. Przekład takowy dopełnił jak najstaramiej z całą sumiennością, językiem czystym i jasnym. Do przekładu swego dodał nietylko wszystkie przepisy i rozporządzenia aż do naszych czasów ogłoszone, a zmiany ważne w przepisach ordynacyi stanowiące, lecz dołączył wykład zasad procedury karnej z poglądem historycznym, z dodatkiem praw dawnych polskich. Wykład taki tworzy wstęp do ordynacyi i jest naukowem teoretycznem przygotowaniem.

Bardzo cenimy te prace szanownego tłumacza. Zapewnia ona dogodność dla praktycznego prawnika, dla młodzieży jest wielką pomocą naukową. Zbiór więc tych przepisów jako dzieło pod każdym względem użyteczne, polecamy wszystkim prawnikom i młodzieży poświęcającej się zawodowi prawnemu, a zarazem uważamy że to jest początek bardzo pożądanego dla nas zbioru, że tłumacz dokończy rozpoczęte dzieło i ogłosi zapewne niedługo przepisy postępowania karnego prawa austriackiego ze wszystkimi późniejszymi dodatkami i zmianami, jako zupełny zbiór przepisów tego rodzaju, które dotąd cały kraj nasz obowiązują.

A. J. S.

